

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО СТАРОГРЪЦКИ ЕЗИК И ЦИВИЛИЗАЦИЯ ЗА X КЛАС

(I ГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП, ИЗБИРАЕМИ ЧАСОВЕ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА СПЕЦИАЛИЗИРАНА ПОДГОТОВКА)

Класическото образование представлява ядрото на хуманитарното образование, а изучаването на класическите езици е неразделна и неотменна част от общата хуманитарна и езикова подготовка на учениците, което дава конкретни и общи знания за системата на езиците, историята, културата и литературата на Античността.

Важна цел на учебната дисциплина *Старогръцки език и цивилизация* е да се открият онези значими от практическа гледна точка знания, умения и ценностни нагласи, чието овладяване и изграждане способстват за:

- повишаването на общата и езиковата култура и комуникативната компетентност на учениците;
- придобиване на способност за изразяване, аргументиране и уместна употреба на родния език;
- придобиване на умения за успешно и ясно формулиране на родния език на мислите и чувствата съобразно с комуникативните намерения и ситуации;
- обвързване на обучението по старогръцки език и цивилизация с гражданското образование, което се постига на основата на паралели и контрасти между съвременните и античните ценности, които са залегнали в основата на европейските;
- обвързване на обучението по старогръцки език и цивилизация с термини и терминоеlementи в съвременните науки и общества.

За реализирането на поставените по-горе глобални задачи обучението по старогръцки език и цивилизация ползва следния инструментариум и си поставя следните конкретни цели:

- да създаде у учениците представа за системата на старогръцкия език (граматическа и лексикална) в сравнение с родния език и с изучаваните съвременни езици;
- да развие у учениците способност за разбиране на функционирането на лингвистичните структури на старогръцкия език;
- да създаде умения за работа с езиковия материал и за връзки между системните езикови елементи с помощта на разнообразни езикови задачи;
- да мотивира и развива у учениците способност за свързване на античния лексикален фонд с този на родния език и изучаваните съвременни езици, включително и във връзка с научната терминология и най-често употребяваната лексика в различни сфери на обществения живот и в академичния и публицистичния стил;
- да създаде умения за четене, разбиране и превод на текстове на старогръцки език (адаптирани и/или оригинални) с помощта на справочна литература (онлайн ресурси, електронни речници, граматика, помощни материали и помагала, коментирани издания и др.);
- да създаде умения и да мотивира желание у учениците да дискутират и коментират антични свидетелства (основно в превод, а по възможност във II гимназиален етапи в оригинал), третиращи разнообразни културноисторически, литературни и философски теми, на основата на които учениците да осмислят общото и различното между античните и съвременните схващания и ценностни нагласи.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ПО СТАРОГРЪЦКИ ЕЗИК И ЦИВИЛИЗАЦИЯ В КРАЯ НА X КЛАС

Таблица с декомпозирани стандарти

ЧЕТЕНЕ	ПРЕВОД	КОМЕНТАР
<p>Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да сравнява старогръцки изречения (изявително наклонение) и/или кратък кохерентен адаптиран текст с техен/и превод/и на български език; • да разпознава еквивалентите на думи и изрази в старогръцки изречения и/или кратък адаптиран кохерентен текст в български превод; • да чете и разпознава синтактичната структура на прости изречения; • да разпознава функциите на думите и връзките между частите на изречението включително и с помощта на справочни материали (онлайн ресурси, речници, таблици, учебници и др.) и да определя съответните падежи; • да разбира основна информация от кратки кохерентни адаптирани текстове; • да познава и разбира значението на често употребявани старогръцки лексеми и понятия, свързани с предвидените тематични области; • да попълва празни места в изречения или кратки текстове на базата на подадена и/или налична информация. 	<p>Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да превежда правилно именни фрази от старогръцки на български език и от български на старогръцки език с оглед на тяхната падежна функция (устно и/или писмено); • да превежда правилно изучените времена на глаголите от старогръцки на български и от български на старогръцки език (в устна или писмена форма); • да познава и използва при превод склоненията на изучените местоимения; • да превежда изречения (изявително наклонение) от български на старогръцки език с помощта на речник и учебни помагала чрез анализ на частите на речта и изречението (устно и/или писмено); • да образува словоформи и синтактични конструкции по зададена информация; • да разбира и познава образуването на изучени специфични синтактични конструкции и начините за предаването им на родния език; • да работи без затруднения с речник (хартиен или електронен). 	<p>Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да открива и коментира функциите на падежите с и без помощта на български превод включително с помощта на справочни материали (онлайн ресурси, таблици, учебници и учебни помагала); • да прави морфологичен анализ на изучените именни и глаголни форми в контекст включително с помощта на справочни материали (онлайн ресурси, таблици, учебници и учебни помагала); • да анализира различията и особеностите в структурата на старогръцкото изречение в сравнение с родния и други съвременни езици; • да разграничава главно и подчинено изречение в съставни изречения; • да коментира употребата и значението на различни заемки или термини от старогръцки език в различни области на съвременния живот, в които те се използват; • да коментира значението на старогръцки изречения и кратък (адаптиран или несложен оригинален) текст с оглед на културноисторическата тематика, предвидена в учебното съдържание.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Тематични области	Очаквани резултати (компетентности) по трите основни умения: четене, превод, коментар	Нови знания
<p>Старогръцки език:</p> <ul style="list-style-type: none"> • III вокално склонение; • Причастия в старогръцки език; • Genitivus absolutus; • Първо спрежение на глагола – бъдеще време и аорист (първи, коренен) при глаголи с еднаква и различна сегашна и глаголна основа; • Думи от старогръцки произход в българския език, свързани с предвидените в учебното съдържание езикови и културноисторически теми. <p>Старогръцка цивилизация:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Културни митологически герои – Херакъл, Персей, Тезей; • Старогръцкият храм и неговата архитектура. Спортно-религиозни празници (Олимпийски игри); • Антични култове и светилища по българските земи; • По-важни събития от историята на Древна Гърция – Гръко-персийските войни и Пелопонеската война. 	<p>ЧЕТЕНЕ Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да разбира функциите на имената според падежната им форма с помощта на справочни материали – онлайн ресурси, учебници, учебни помагала; • да извлича основна информация от кратки кохерентни адаптирани текстове; • да познава значението на старогръцки лексеми, свързани с предвидените в учебното съдържание тематични области; • да разпознава и допълва информацията в прости и/или съставни изречения. <p>ПРЕВОД Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да сравнява старогръцки изречения и/или по-кратки адаптирани старогръцки текстове с техни български преводи; • да превежда правилно именни фрази от старогръцки на български и от български на старогръцки език; • да превежда правилно от старогръцки на български и/или от български на старогръцки език изучените времена на глаголите; • да превежда и използва правилно изучените причастия и причастни конструкции в превод от старогръцки на български и от български на старогръцки език; 	<p>Език:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разпознаване на склонението на съществителните и прилагателните имена по основни форми; • Спрежение на глагола във времената от глаголната основа в изявително наклонение (бъдеще време и аорист – първи, коренен); • Причастия и причастни конструкции в старогръцкия език (сегашно, бъдещо, аористно); • Значение и употреба на думи от старогръцки произход в българския език, свързани с предвидените в учебното съдържание езикови и културноисторически теми. <p>ЛЕКСИКА <i>Включват се основни лексикални единици по предвидените от програмата тематични области.</i></p> <p>Цивилизация:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Примерни понятия: културен герой, храм, светилище, Олимпийски игри; • Старогръцки лексеми, свързани с представените в учебното съдържание тематични области.

- да превежда изречения от старогръцки език на български и от български на старогръцки език с помощта на справочни материали – онлайн ресурси, речници, учебници и учебни помагала;
- да образува и разпознава изучени синтактични конструкции и начините за превод на български език.

КОМЕНТАР

Ученикът може:

- да коментира от граматическа гледна точка употребата на падежите в кратки кохерентни текстове с помощта на справочни материали (онлайн ресурси, таблици, учебници и др.);
- да разбира и анализира различията в структурите на изреченията в старогръцкия и родния език на базата на превод;
- да коментира контекста на употреба на термини и терминоелементи от старогръцки произход в българския език;
- да сравнява и коментира антични и съвременни социални практики включително с използване на онлайн и мултимедийни ресурси според предвидената в учебното съдържание тематика.

ПОДХОДИ И МЕТОДИ В ОБУЧЕНИЕТО

Различните граматически единици и допълнителните културноисторически теми през целия курс на обучението по класически езици се преподават не с теоретична перспектива, а от перспектива на практическото им приложение в работата с езиковия материал или текст и в съответствие с изместването на фокуса и поставянето на ученика в центъра на образователния процес, в който учителят изпълнява ролята на модератор, а учениците изпълняват заданията си по-често в екип, отколкото индивидуално. Урочните единици се представят с илюстративен материал, приложения към текст, онлайн ресурси и мултимедийни презентации.

Основните елементи на отделния урок през I гимназиален етап (IX, X клас) са разясняване и представяне на методическите единици включително с помощта на онлайн и мултимедийни ресурси, практически упражнения върху тях включително с помощта на онлайн и мултимедийни ресурси и прилагането на придобитите умения и наученото върху части от изреченски структури (словосъчетания), върху отделни изреченски структури или малки по обем и обозрими текстове. Фокусът е поставен върху развиването на способност у учениците да работят с езиковия материал и върху упражняването на отделните граматически единици и разбирането на връзките между тях. Интегрираното изграждане на трите езикови умения е с акцент върху превода и коментара.

Дискутираните и подложени на коментар изречения и/или текстове в I гимназиален етап на обучението по старогръцки език и цивилизация третира теми от ежедневиия живот на античните хора и общокултурни теми, които се преподават в сравнителна перспектива към съвременния свят и общество. Учениците опознават националната култура в контекста на европейската през призмата на античния фундамент.

ИЗВЪНКЛАСНИ ДЕЙНОСТИ

За допълване на представените културноисторически теми учениците може да посещават Националния археологически музей, Националния исторически музей и други обекти в гр. София. Важен елемент за постигане на целите на обучението по класически езици и антична цивилизация е съвместната работа на учителите и преподавателите от Катедрата по класическа филология на СУ „Св. Климент Охридски“. Преподавателите от Катедрата по класическа филология подпомагат образователния процес, като изнасят лекции, свързани с тематиката на включените в програмата културноисторически въпроси.

МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Доколкото старогръцкият език стои в основата на съвременната научна терминология, обучението по старогръцки език и цивилизация в X клас прави връзка с изучавания материал по обществени, природни науки и изобразително изкуство. Обогащането на лексиката и осмислянето на употребата на думи със старогръцки произход в българския език развиват усет за правилен избор на езикови форми, подходящи за конкретен контекст на родния език, и правят връзка с учебния предмет Български език и литература.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишен брой часове за изучаване на предмета в X клас – 90 часа

За нови знания	до 50%	ок. 45 часа
За упражнения, преговор, обобщение и практически дейности	до 45%	ок. 40 часа
За контрол и оценка	до 5%	ок. 5 часа

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Текущи оценки за учебен срок в:	X клас
Входно равнище	1 оценка
Устни изпитвания и/или работа в клас/домашна работа/проекти	минимум 1 оценка
Контролни работи	минимум 1 оценка
Класна работа	1 оценка